

EMİRLER

Limitli Emir (LMT)

Belirlenen limit fiyat seviyesine kadar işlem gerçekleştirmek için kullanılan emir yöntemidir. Bu yöntem kullanıldığında fiyat girilmesi zorunludur.

Piyasa Emri (PYS)

Emrin girildiği anda ilgili sözleşmede piyasada bulunan en iyi fiyatlı emirden başlayarak emrin karşılanması amacıyla kullanılan emir yöntemidir. Piyasa yöntemi seçildiğinde ekranda oluşan "En İyi Fiyat" seçeneğinin işaretlenmesi durumunda ise emir sadece piyasada o anda bekleyen en iyi fiyat seviyesindeki emirlerle eşleşir.

Kapanış Fiyatından Emir (KAP)

Gün sonunda hesaplanan uzlaşma fiyatı üzerinden işlem gerçekleştirmek amacıyla kullanılan emir yöntemidir. Uzlaşma fiyatı hesaplandıktan sonra "kapanış fiyatından" emirler karşı tarafta bekleyen "kapanış fiyatından" emirlerle eşleşir. Alış ve satış tarafında bekleyen "kapanış fiyatından" emirler eşleştikten sonra kalan "kapanış fiyatından" emirler uzlaşma fiyatını karşılayan normal seans emirleri ile eşleşir. Kapanış Fiyatından emirler sadece "kalanı pasife yaz" emir türü ve "seans" emir süresi kullanılarak sisteme gönderilebilir. Yukarıdaki emir yöntemlerinden bir tanesi seçildikten sonra aşağıda açıklanan 4 emir türünden birinin seçilmesi gerekmektedir:

Kalanı Pasife Yaz (KPY)

Emrin girildiği anda tamamının gerçekleşmesi esas olmakla birlikte, tamamının gerçekleşmemesi durumunda kalan miktarın maksimum emir miktarına kadarlık kısmının, emrin gerçekleştiği son fiyat üzerinden pasife limit emir olarak yazılması için kullanılan emir türüdür.

Gerçekleşmezse İptal Et (GİE)

Girildiği anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının gerçekleşmesi, aksi takdirde tamamının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

Kalanı İptal Et (KİE)

Girildiği anda, pasifte karşı tarafta bekleyen emirlerin durumuna göre emrin tamamının gerçekleşmesi, aksi takdirde gerçekleşmeyen kısmının iptal edilmesi için kullanılan emir türüdür.

Şarta Bağlı Emir (SAR)

Bu emir türü, emri giren tarafından ilgili sözleşme için belirlenen fiyattan (aktivasyon fiyatı) ya da daha kötü fiyatlardan Borsada işlem olması durumunda, emrin sistemde aktif hale gelmesi amacıyla kullanılır. Şarta bağlı emir türünün kullanılması durumunda, emrin fiyat giriş yönteminin yanı sıra aktivasyon fiyatının belirtilmesi de zorunludur. Emir girişinde emrin sistemde geçerli olacağı süreye ilişkin aşağıda yer alan dört seçenekten bir tanesinin seçilmesi gerekmektedir:

Seans Emri (SNS)

Emir sadece girildiği seansta geçerlidir. Seans sonuna kadar eşleşmezse sistem tarafından otomatik olarak iptal edilir.

Günlük Emir (GUN)

Emir girildiği günde geçerlidir. Gün sonuna kadar eşleşmezse sistem tarafından otomatik olarak iptal edilir.

İptale Kadar Geçerli Emir (İKG)

Emir girildiği seanstan itibaren iptal edilene kadar geçerlidir. Bu emir süresi seçildiğinde, emrin iptal edilmediği ve eşleşmediği durumda, emir sözleşmenin vade sonuna kadar geçerli olur ve vade sonunda sistem tarafından otomatik olarak iptal edilir.

Tarihli Emir (TAR)

Emir, sisteme girilen tarihe kadar geçerlidir. Belirtilen tarihe kadar eşleşmezse ya da iptal edilmezse, bu tarihte gün sonunda sistem tarafından otomatik olarak iptal edilir. Sistemde, sözleşmenin vade sonundan daha ileri bir tarih girilmesine izin verilmez. Günlük akış içerisinde sadece bir seans olduğu için "seans" ve "gün" emirleri aynı süreye işaret etmektedir. Her iki süre için de günlük fiyat hareket limitleri geçerlidir. "İptale kadar geçerli" ve "tarihli" sürelerinin seçilmesi durumunda, günlük fiyat hareket limitlerinin dışında emir girilebilir.

Emir Kısıtları

Emir girişinde sistem tarafından fiyat ve miktar kontrolü yapılır. İlgili seans özelliklerine uygun olmayan emirler sisteme girilemez. Maksimum emir miktarı sadece pasife girilen emirler için kontrol edilir. Normal seansta girilebilecek maksimum pasif emir miktarı 1.000 adet sözleşmeyi içerir.

Emir girişinde "iptale kadar geçerli" ve "tarihli" emirler dışındaki süreler için girilen emirler günlük fiyat hareket sınırları içinde olmak zorundadır. Riskli hesaplar teminatın yetersiz olduğu durumda ana ve "özel emir ilan pazarı"nda pasif emir giremez. Girildiği durumda en kısa sürede Borsa tarafından emirler iptal edilir.

Emirlerin Eşleşmesi

Sisteme gönderilen emirler normal seansta fiyat ve zaman önceliğine göre eşleşirler. Eşleşme esnasında uygulanacak öncelik kuralları aşağıdaki gibidir:

Fiyat Önceliği Kuralı: Daha düşük fiyatlı satım emirleri, daha yüksek fiyatlı satım emirlerinden; daha yüksek fiyatlı alım emirleri, daha düşük fiyatlı alım emirlerinden önce karşılanır.

Zaman Önceliği Kuralı: Fiyat eşitliği halinde, zaman açısından daha önce gelen emirler önce karşılanır.

Emirlerin eşleşebilmesi için her iki emir için de yeterli teminatın bulunması şarttır. Eşleşme anında yeterli teminatı bulunmayan emir iptal edilir ve işlem gerçekleşmez. Borsada dürüstlük ve düzeni bozacağı kanaatine varılması durumunda, yeterli teminat olmaksızın girilen emirler eşleşme öncesinde iptal edilebilir veya bu tür emirleri giren üyenin emir girişleri belirli bir süre kısıtlanabilir.

Özel Emirler Pazarı ve Özel Emir İlan Pazarı

Özel emirler, Ana Pazar'da oluşan fiyatları etkileyebilecek büyüklükte olan yüksek miktarlı emirlerdir. Bir defada girilen 5.000 adet sözleşme ve daha yüksek miktardaki emirler özel emir olarak kabul edilir. Her iki tarafı da belirli olan özel emirlerin "Özel Emirler Pazarı"nda işlem görebilmesi için Borsanın onayı gerekir. "Özel Emir İlan Pazarı"nda ise sadece bir tarafı belirli olan özel emirler girilebilir. Girilen emrin eşleşmesi durumunda, işlem Borsanın onayı alınmak kaydıyla yine "Özel Emirler Pazarı"nda gerçekleşir.

Bu pazarlarda emirlerin kısmen karşılanması mümkün değildir. Özel emir ilan pazarına girilen emirlerin yeterli teminatlarının olup olmadığı Borsa tarafından en kısa sürede kontrol edilir ve yeterli teminatın olmadığı durumlarda emirler iptal edilir.

Özel Emir İlan Pazarı'nda fiyat ve zaman önceliklerinin uygulanması aşağıda belirlenen koşullara tabidir:

- Aynı miktarlı birden fazla özel emir ilanının bulunması durumunda fiyat ve zaman önceliği kuralı geçerlidir.
- Miktarı farklı olan birden fazla özel emir ilanının olması durumunda, fiyat ve zaman önceliği geçerli değildir ve bu şartlardaki özel emir ilanlarının miktar öncelikli olarak karşılanması esastır.

Özel emirlerde otomatik eşleşme uygulanmaz. Özel emirlerden dolayı işlem gerçekleşmesi için Borsanın onay vermesi zorunludur. Borsanın onaylamadığı durumlarda, işlem gerçekleşmez ve ilgili özel emirler iptal edilir.